



Schrijftraining NTS - handout De niet-technische samenvatting bij een dierproefaanvraag

5 algemene tips voor schrijven over je onderzoek voor leken

Schrijven voor leken is anders dan schrijven voor vakgenoten. Er is natuurlijk verschil in achtergrondkennis en context, maar ook moet je voor een lekenpubliek meer je best doen om de lezer bij de les te houden. Een vakgenoot moet je artikel wel lezen, een leek leest jouw verhaal omdat jij zijn interesse daarvoor hebt weten te wekken en vast te houden. Als je wil dat je verhaal door een breed publiek gelezen wordt, moet je iedere lezer ervan overtuigen door te blijven lezen. Een paar trucjes om dat voor elkaar krijgen:

1. Structureer je verhaal in gesprek met je lezer
Als je op een schoolreünie iemand even vertelt waar je onderzoek over gaat, begin je ook niet meteen bij de technische details. Je begint bij het 'wat': Wat doe je. En dat vertel je op een manier die aansluit bij de belevingswereld van je gesprekspartner. Vervolgens stelt je gesprekspartner vragen: waarom, hoe, met wie. Als je opschrijft waar je onderzoek over gaat bedenk je zelf de vragen die je lezer zal hebben. Als je dat goed doet, beantwoord je precies op tijd de vragen die bij je lezer opkomen, en verleid je hem tot doorlezen.
2. Breek op in alinea's en zinnen, één onderwerp per alinea, één gedachte per zin.
In een goed leesbaar stuk bestaat elke alinea uit drie zinnen. Een topische zin, waarin het onderwerp staat. Een zin met een argument of toelichting. En eventueel een zin met een voorbeeld. Lezen kun je namelijk doen op allerlei niveau's. Je kunt diep geconcentreerd een roman lezen, of vluchtig over een webpagina schieten op zoek naar een telefoonnummer. Jouw lezer lijkt meer op de laatste. Je hebt grote kans dat je lezer bijvoorbeeld alleen van iedere alinea de eerste zin leest. Als jij je verhaal zo goed gestructureerd hebt dat hij daarmee ook je verhaal goed kan begrijpen, heb je toch je boodschap overgebracht.
3. Koppel je zinnen en alinea's aan elkaar met verwijs- en signaalwoorden
In de journalistiek heten het "afhaakmomenten": alle momenten waarop een krantenartikel lezers verliest. Bij elkaar zorgen die afhaakmomenten ervoor dat van de lezers die de kop lezen, nog maar 5% bij de slotalinea over is. Het einde van een kolom bijvoorbeeld. Of een moeilijk woord. Een wiskundige formule. Een zin die ze twee keer moeten lezen. Een te lange alinea. Een het eind van iedere alinea. Aan dat laatste afhaakmoment kun je als schrijver wel iets doen: namelijk je lezer bij de hand nemen en naar de volgende alinea leiden met behulp van verwijs- en signaalwoorden (En ook, daardoor, zo, maar, daarom, want).
4. Laat werkwoorden werken, breek tangconstructies op, en hou het kort
Wel eens een beleidsstuk van een ministerie gelezen? Kwam je er doorheen? Zoniet, dan leed het waarschijnlijk aan deze kwalen: passieve stijl (er worden muizen gebruikt vs. we gebruiken muizen), naamwoordstijl (er wordt een inspanning verricht vs. wij spannen ons in), tangconstructies (Er is geen twijfel aan, dat indien hij hard werkt, hij zeker zal slagen) en wijdlopiegheid (vraag jezelf voortdurend: kan dit ook korter?).
5. Let op jargon
Jargon is handig: je kunt er veel omhaal van woorden en uitleg mee omzeilen. Maar het werkt alleen voor je vakgenoten die er in ingevoerd zijn en die ook weten wat je bedoelt met antigeen presentatie. Alle andere mensen voelen zich buiten je tekst geplaatst en haken af. Let ook op woorden die in jouw vakgebied iets anders betekenen dan in het dagelijks taalgebruik. "Model" bijvoorbeeld, in plaats van onderzoeksopzet.

5 specifieke tips voor de NTS

1. Het is vaag voor wie je de NTS schrijft. De richtlijn zegt alleen “het brede publiek”. Voor overheidsinstanties betekent dat schrijfniveau B1, dat wil zeggen iemand die HAVO heeft afgerond. Het beste kun je iemand in gedachten nemen die een totaal ander vak dan jij doet, maar die wel geïnteresseerd is. Doe net of je die persoon moet uitleggen waarom deze dierproef belangrijk is.
2. Haal doelstelling en opbrengsten niet door elkaar. Bij Doelstelling (3.1) vertel je wat het algemenere maatschappelijk (of wetenschappelijk) belang is, bijvoorbeeld een medicijn vinden tegen reuma. Bij Opbrengsten (3.2) vertel je wat jouw onderzoek daar aan bijdraagt, bijvoorbeeld kennis opdoen over bijwerkingen en effectiviteit van bepaalde medicijnen.
3. Als iemand alleen Doelstelling (3.1) en Opbrengsten (3.2) leest, moet hij al kunnen begrijpen wat je gaat doen en waarom. Stop dus geen essentiële informatie in de andere onderdelen.
4. Let op welke informatie je waar moet zetten en geef niet meer informatie dan er gevraagd wordt. Bijvoorbeeld: bij negatieve gevolgen (3.4) vertel je wat de aard van het ongerief is, bij ernst (3.5) alleen of dat licht, matig of ernstig is. Daar moet je dus niet verder uitwijden over de aard of de rechtvaardiging ervan.
5. Let op, bij “Verfijning” worden eigenlijk twee verschillende dingen gevraagd: waarom deze diersoort, en wat doe je om het lijden te beperken.